

Кебедова К.Р.*студентка;**Науковий керівник: Пасічник І.В.**кандидат економічних наук, доцент,**Харківський навчально-науковий інститут**ДВНЗ «Університет банківської справи»*

СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО РИНКУ

Розвиток банківської системи на сучасному етапі супроводжується значними дисбалансами в економічному і політичному житті країни, що має достатньо суттєвий вплив на ефективність його функціонування. Досвід попередніх років однозначно свідчить: не можна керувати фінансами держави, не маючи чітко визначеної, науково обґрунтованої стратегії їхнього розвитку. Оскільки банківська система – це частина фінансової системи, то визначення стратегії розвитку банківської системи є надзвичайно важливим, і концепція розвитку – це той основний стрижень, що дасть розуміння головної мети і шляхів її реалізації.

Перші повідомлення про наміри розробити стратегію розвитку банківського сектору з'явилися у квітні 2014 р., після приходу на ключові посади в центральному банку радикальних реформаторів. У реальності завдання було розширене, й спільними зусиллями зацікавлених відомств підготовлено Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року, що прийнята в червні 2015 р. [2].

Базовий проект Стратегії розвитку банківського сектору на 2016–2020 роки підготовлено у квітні 2016 р. за ініціативи Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності. Моніторинг стратегічних документів, які визначають розвиток банківського сектору в різних країнах світу, засвідчив існування кількох підходів (табл. 1).

Таблиця 1

Державні підходи до стратегії розвитку банківського сектору

Підхід	Країни з ринками, що формуються	Розвинуті країни
Стратегія центрального банку	Білорусь, Вірменія, Казахстан, Росія, Пакистан, Косово	Великобританія, Австралія, Ірландія, Словенія, Туреччина, Чилі
Стратегія банківського сектору	Білорусь, Таджикистан	–
Стратегія фінансового сектору	Казахстан, Україна	Катар

У лютому 2018 р. Кабінет Міністрів України підтримав оновлені «Засади стратегічного реформування державного банківського сектору». Необхідність їх оновлення була зумовлена передусім націоналізацією ПриватБанку. При цьому, ставши державним, ПриватБанк не тільки збільшив частку банків державного сектору в активах банківської системи до 55%, а й поставив запитання щодо необхідності нового ґрунтового аналізу як нової ситуації на ринку, так і сценаріїв розвитку банківського сектору на найближчі п'ять років.

З моменту розробки й ухвалення попередньої стратегії державним банкам вдалося досягти значного прогресу з більшості завдань (табл. 2) [3].

Таблиця 2

Досягнення державних банків

Укргазбанк	Ощадбанк	Укрексімбанк
Під керівництвом Кирила Шевченка	Під керівництвом Андрія Пишного	Під керівництвом Олександра Гриценка
Розпочав свою діяльність у сфері екобанкінгу, згенерував суттєвий портфель екокредитів, що демонструють високі показники ефективності, менш як 0,1% прострочки і дають змогу залучати довгі й дешеві ресурси в євро.	Відкрито 550 відділень нового формату й закрито 1300 старих неефективних, значно покращено обслуговування, запущено систему онлайн-банкінгу Ощад24.	Зменшив кількість своїх відділень на 36 за ці роки, централізував усі процеси, повністю покинув роздрібний ринок (як депозитів, так і кредитів).
Старий, проблемний портфель зменшено до 20%.	Кредитний портфель зазнав титанічної трансформації – від активної роботи з NPL та чотирма проведеними фінансовими реструктуризаціями до першого позову до Російської Федерації щодо втрат банку в Криму.	Почав повертатися до своєї ключової компетенції – підтримки експортно-імпортних операцій та участі в кредитних програмах міжнародного фінансування.
Постійне зміцнення команди банку знаними на ринку професіоналами.		
Став першим банком, який залучив незалежних членів до своєї спостережної ради й створив усі підкомітети, що почали працювати відповідно до найкращих міжнародних практик.	Повністю змінена філософія роботи й запущена масштабна програма мікрота малого кредитування та загалом розвитку підприємництва «Будуй своє».	
Підписав стратегічний меморандум у листопаді 2017-го з Міжнародною фінансовою корпорацією, членом Групи Світового банку.	Підписав стратегічний меморандум із Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) в листопаді 2016 року.	

Однак грудень 2016 року визначився націоналізацією ПриватБанку, і реалізація попередньої стратегії поширилася на найбільший банк у країні, доки напрацьовувалася оновлена стратегія. В ПриватБанку було сформовано спостережну раду з більшістю незалежних членів. І головою також обрано незалежного директора Енгіна Акчакочу. За рік роботи саме така незалежна і професійна рада разом із менеджментом показала хороші результати:

спочатку зі швидкої стабілізації ситуації в банку, а тепер уже й із його розвитку.

Стратегія держави в банківському секторі базується як на цілях економічного зростання, так і на завданнях держави як акціонера комерційних банків. Серед головних завдань – сприяння економічному зростанню, підтримка фінансової стабільності, підвищення кредитів та доступності банківських послуг. Водночас, як акціонер держава має створити фінансову цінність і компенсувати інвестовані бюджетні кошти, зокрема за рахунок повного або часткового продажу банків державного сектору [4].

Присутність держави в банківському секторі повинна зменшитися до 24% у 2022 році. Зменшення державної частки наблизить український ринок банківських послуг до європейських країн-сусідів, покращить його інвестиційну привабливість, зробить ефективнішим. Тому ми пропонуємо поступово зменшувати частку присутності держави на банківському ринку з 55% у 2017-му до 24% у середньостроковій перспективі. Зокрема, Укргазбанк та ПриватБанк мають бути повністю продані відповідно у 2020 та 2022 роках.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити таке. Розробленню повноцінної стратегії розвитку банківського сектору, на наш погляд, може сприяти відкритий діалог між парламентаріями та визнаними в наукових колах і банківській спільноті фахівцями, з одного боку, та НБУ й Урядом, з другого.

З метою впорядкування процесу антикризового програмування й розроблення планів заходів щодо розвитку банківського сектору в Україні доцільно [1; 2]:

1. На рівні авторитетного органу, такого як Рада з фінансової стабільності, сформулювати технічне завдання на розроблення програмних документів розвитку фінансового сектору України загалом.

2. Відмежувати стратегічне планування центрального банку, котре входить до компетенції останнього та його вповноваженого органу, від планування антикризових заходів і дій із підвищення фінансової стійкості банків у формі національних програм Радою з фінансової стабільності, передбачаючи узгодження цих процесів.

3. Доручити підготовку Стратегічного плану НБУ робочій групі у складі місцевих і міжнародних експертів, фахівців банку та подати для затвердження вповноваженою інстанцією після розгляду й підтримки комітетом зі стратегічного планування при Раді НБУ (потребує створення).

4. Оприлюднювати проекти національних антикризових програм на вебсайтах Національного банку України, Міністерства фінансів України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України та Ради з фінансової стабільності для публічного обговорення впродовж принаймні трьох місяців.

Стратегія розвитку банківського сектору України повинна бути обмежена прийняттям стратегічного плану на рівні центрального й державних банків. Порядок розроблення такого плану має бути затверджений уповноваженими органами. Стратегічні плани державних банків можуть бути оприлюднені в скороченому вигляді для ознайомлення з ними всіх зацікавлених сторін.

Це, безперечно, підвищить довіру вкладників та інших клієнтів до НБУ та банківського сектору загалом.

Список використаних джерел:

1. Зверук Л.А. Модернізація національного ринку банківських послуг як стратегічний орієнтир його розвитку / Л.А. Зверук // International Scientific Journal «Internauka». Series: «Economical Sciences». – № 1. – 2017. – С. 24-44
2. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: затв. постановою Правління Національного банку України від 18.06.2015 № 391 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
3. Сім головних тез банківської стратегії // Тиждень.ua «: офіційне інтернет-представництво. – 2018. – Режим доступу: <https://tyzhden.ua>
4. Стратегія розвитку державних банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

Пестич В.Л.

студентка,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

На сьогодні Україна переживає тяжкий період, і питання державного боргу є досить болючим та актуальним.

Існування боргу створює реальні й потенційні проблеми. Наявність державного боргу потребує здійснення щорічних відсоткових платежів, які повинні фінансуватися за рахунок податкових надходжень. За стрімкого зростання таких видатків держава повинна або зменшувати видатки на фінансування соціально-економічних програм, або збільшувати свої доходи.

Існування великого державного боргу негативно впливає на економічне зростання країни. Станом на початок 2018 року загальний державний борг становить 2 068, 6 трлн. грн. При цьому сума зовнішнього боргу становить 1 310, 1 млн грн.

Які з саме боргові зобов'язання відносять до державного боргу? Державний борг складається із заборгованості центрального уряду, регіональних та місцевих органів влади, а також боргів усіх корпорацій з державною участю, пропорційно частці держави в їх капіталі

У реаліях української економіки державний борг тісно пов'язаний із економічною безпекою держави, адже поглиблює виникнення не лише фінансових, а й соціально-політичних проблем.

Державний борг можна розглядати з двох позицій: з одного боку, державне запозичення сприяє економічному зростанню країни; з іншого – борг збільшує навантаження на державний бюджет. Тому необхідно знайти